

آموزش تجزیه و تحلیل جرایم

(شصت راهکار عملی)

نویسندگان

رونالد وی. کلارک

جان ای

مترجمان:

گیتا نامور

سعداله لطفی

دانشگاه علوم انتظامی امین

۱۳۹۳

سرشناسه: کلارک، آر. وی، جی، ۱۹۴۱ - م. Clarke, R. V. G.

عنوان و نام پدیدآور: آموزش تجزیه و تحلیل جرایم (شصت راهکار عملی) / نویسندگان رونالدوی. کلارک، جان اک؛ مترجمان گیتا نامور، سعداله لطفی؛ ویراستار مهدی عباسی.

مشخصات نشر: تهران: دانشگاه علوم انتظامی ناجا، ۱۳۹۲.

مشخصات ظاهری: ۳۱۱ ص: جدول.

شابک: 978-600-6647-96-8

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: عنوان اصلی: Crime analysis for problem solvers in 60 small steps, 2005.

یادداشت: کتاب حاضر پیش از این در سال ۱۳۸۸ تحت عنوان‌های «جرم‌شناسی پیشگیری (۶۰ رویه و راهکار برای پیشگیری از جرم)» با ترجمه مهدی مقیمی و مهدیه تقی‌زاده و «تحلیل بزهکاری برای حل‌کنندگان مسئله در ۶۰ گام کوتاه» با ترجمه محسن کلاتری و مریم شکوهی قنیا دریافت کرده است.

عنوان دیگر: جرم‌شناسی پیشگیری (۶۰ رویه و راهکار برای پیشگیری از جرم).

عنوان دیگر: تحلیل بزهکاری برای حل‌کنندگان مسئله در ۶۰ گام کوتاه.

موضوع: بزهکاری، تحلیل - دستنامه

موضوع: بزهکاری، تحلیل - دستنامه‌ها

شناسه افزوده: اک، جان ای.

شناسه افزوده: Eck, John E

شناسه افزوده: نامور، گیتا، ۱۳۶۵ - مترجم

شناسه افزوده: لطفی، سعداله، ۱۳۵۹ - مترجم

شناسه افزوده: دانشگاه علوم انتظامی ناجا

رده بندی کنگره: HV ۷۹۳۶ / پ ۸ ک ۱۳۹۲

رده بندی دیویی: ۲۵/۳۶۳

شماره کتابشناسی ملی: ۳۳۹۲۲۶۶

آموزش تجزیه و تحلیل جرایم

(شصت راهکار عملی)

نویسندگان: رونالدوی. کلارک؛ جان اک

مترجمان: گیتا نامور؛ سعداله لطفی

ویراستار: مهدی عباسی

ناشر: دانشگاه نیروی انتظامی امین

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۳

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

طراحی جلد، حروفچینی و آماده‌سازی: نگاه‌گستران فردا

نشانی ناشر: تهران، انتهای همت غربی، دانشگاه علوم انتظامی امین، تلفن - ۴۸۹۳۱۲۹۳

فهرست مطالب

۹		سخن ناشر
۱۳		تقدیر و تشکر
۱۴		معرفی مؤلفان
۱۵		مقدمه
۱۹		توصیه به خوانندگان
۲۳		۱. حرفه خود را بازبینی کنید
۲۷		۲. کارشناس جرایم محلی شوید
۳۳		۳. عوامل مؤثر را در انجام امور پلیسی تشخیص دهید
۳۸		۴. متخصص انجام امور پلیسی مسئله محور شوید
۴۲		۵. صرفاً امور پلیسی مسئله محور را انجام دهید
۴۸		۶. درباره جرایم خاص دقیق تر باشید
۵۳		۷. فرایند SARA را در نظر بگیرید و در مسیر آن پیش بروید
۵۷		۸. از مثلث تحلیل جرم استفاده کنید
۶۱		۹. آگاه باشید که پیدایش موقعیت مناسب زمینه ارتکاب سرقت را فراهم می سازد
۶۵		۱۰. خود را به جای بزهکار بگذارید
۷۰		۱۱. عکس العمل های بزهکار را در نظر بگیرید
۷۴		۱۲. از جابه جایی بزهکار نا امید نشوید
۷۸		۱۳. توزیع منافع را نیز در نظر داشته باشید
۸۲		۱۴. هنگام تعریف مسئله از آزمون CHEERS استفاده کنید
۸۶		۱۵. بدانید با چه نوع مسئله ای مواجه هستید
۹۲		۱۶. نقطه عزیمت بزهکاران را برای ارتکاب جرم مطالعه کنید
۹۶		۱۷. از نحوه گسترش جرم در مناطق جرم خیز آگاهی یابید

۱۰۰	۱۸. قاعده ۲۰-۸۰ را بیاموزید.
۱۰۳	۱۹. درباره مسئله تحقیق کنید.
۱۰۸	۲۰. فرضیه سازی کنید.
۱۱۳	۲۱. اطلاعات خود را جمع آوری کنید.
۱۱۷	۲۲. پراکندگی اطلاعات را بررسی کنید.
۱۲۱	۲۳. مناطق جرم خیز را شناسایی کنید.
۱۲۵	۲۴. بدانید که چه زمانی از نقشه های سه بعدی داخلی استفاده کنید.
۱۲۹	۲۵. به دایره های زمانی روزانه و هفتگی توجه کنید.
۱۳۴	۲۶. دوره های زمانی بلندمدت را مطمح نظر قرار دهید.
۱۳۷	۲۷. بدانید که چگونه باید از میزان جرایم استفاده کنید.
۱۴۲	۲۸. اماکن پرخطر را شناسایی کنید.
۱۴۷	۲۹. برای بهره دیدگی مکرر آماده باشید.
۱۵۱	۳۰. به بهره کاری مجدد توجه کنید.
۱۵۵	۳۱. کالاهای جذاب برای دزدان را شناسایی کنید.
۱۶۰	۳۲. مطالعات موردی - کنترلی انجام دهید.
۱۶۵	۳۳. میزان همبستگی را تخمین بزنید.
۱۶۹	۳۴. تسهیل کننده های جرم را بیابید.
۱۷۴	۳۵. به مراحل ارتکاب جرم، از ابتدا تا انتها توجه کنید.
۱۸۰	۳۶. از پاسخ شش سؤال مطمئن شوید.
۱۸۴	۳۷. بدانید که انسان جایزالخطاست.
۱۸۹	۳۸. از نقش کلیدی خود در اجرای راهکار آگاه باشید.
۱۹۴	۳۹. زحمت ارتکاب جرم را افزایش دهید.
۱۹۹	۴۰. خطر ارتکاب جرم را افزایش دهید.
۲۰۴	۴۱. جلوی افزایش بی رویه جرم را بگیرید.
۲۱۰	۴۲. عوامل تحریک آمیز را کاهش دهید.
۲۱۵	۴۳. بهانه ها و توجیهات جرم را حذف کنید.
۲۲۰	۴۴. ریشه اصلی مسئله را شناسایی کنید.
۲۲۵	۴۵. راهکارهایی انتخاب کنید که بیشترین احتمال اجرایی شدن را دارند.
۲۲۹	۴۶. فرایند را ارزیابی کنید.

۴۷. از نحوه به کارگیری ابزارهای مهارکننده آگاه باشید. ۲۳۳
۴۸. به جابه جایی های جغرافیایی و زمانی بزهکاری توجه کنید. ۲۳۸
۴۹. نحوه جابه جایی آماج، شیوه های ارتکاب و نوع جرایم را بررسی کنید. ۲۴۳
۵۰. مراقب رفت و آمد بزهکاران باشید. ۲۴۸
۵۱. درباره منافع پیش بینی نشده هوشیار باشید. ۲۵۲
۵۲. منتظر کاهش پیش از موعد جرایم باشید. ۲۵۷
۵۳. آزمون معناداری بگیرید. ۲۶۲
۵۴. گزارش را به وضوح بازگو کنید. ۲۶۶
۵۵. نقشه ها را واضح ارائه دهید. ۲۷۱
۵۶. از جدول های ساده استفاده کنید. ۲۷۴
۵۷. از نمودارهای ساده استفاده کنید. ۲۷۸
۵۸. مستند حرف بزنید. ۲۸۲
۵۹. سخنران مؤثری باشید. ۲۸۷
۶۰. در خزانه دانش سهم باشید. ۲۹۲

سخن ناشر

کسب علم و دانش و تلاش برای بهره‌گیری از علوم جدید و بومی‌سازی آن برای رفع نیازهای علمی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی به منظور اعتلای اقتدار امت اسلامی از توصیه‌های مهم اسلام است. علوم پلیسی که همگام با پیشرفت بسیاری از علوم محض و تلفیق آنها با یکدیگر، روز به روز نو می‌شود و مرزهایی تازه از دانش می‌سازد، از جمله علمی است که رخت آن در کشورمان در حال رشد و نمو و ثمر دادن است.

ترجمه آثار علمی در رشته پلیس معتبر و اشاعه مفاهیم آنها از جمله رهیافت‌های کارآمد و اثربخش است که می‌تواند در سازه آن بستری مناسب برای حرکت نخبگان و کارشناسان علوم پلیسی در کشورمان بیاورد. بدین است تلفیق همگن تجربه‌های کارشناسان امور پلیسی داخلی با علوم و تجربه‌های کارشناسان و خبرگان علوم پلیسی دیگر کشورها باعث پیشبرد دانش پلیسی در کشور خواهد شد. تمامی هر چند کوچک در این مسیر بلند برداریم. امید است آثاری از این دست بتواند نویسندگان، محققان، کارشناسان و استادان را برانگیزاند تا تجربه‌ها و توان علمی خود را متبلور کنند و به رشته تحریر درآورند.

انتشارات انتشارات علوم انتظامی امین

معرفی مؤلفان

رونالد کلارک

رونالد کلارک، استاد بخش عدالت کیفری دانشگاه روتگرز آمریکا و دانشگاه دولتی نیوجرسی و استاد مدعو انجمن علم جرم‌شناسی مؤسسه جیل داندو دانشگاه لندن است. او با مدت‌ها فعالیت در بخش تحقیق و برنامه‌ریزی وزارت دادگستری آمریکا، وقت خود را برای تجزیه و تحلیل جرم و پیشگیری وضعی از جرم صرف کرده است. کلارک سرپرست دائمی اداره انجام امور پلیسی جامعه محور است و به دلیل امتیازی که در این مرکز داشت جایزه سالانه هیرمن گلدشتاین را برنده شده است. او علاوه بر این سمت‌ها، توانایی و لیاقت سمت‌های دیگر را نیز دارد.

Rclarke@andromeda.Rutg

جان اک

جان اک، استاد حقوق کیفری در دانشگاه سیسیناتی است. و از سال ۱۹۸۴ در رفع معضلات اداره انجام امور پلیسی جامعه محور نقش ایفا کرده است. در اداره پلیس نیوز نیوپورت ویرجینیای آمریکا، او اولین کسی بود که درباره مفهوم انجام امور پلیسی تحقیق کرد و با گسترش تکنیک‌های استاندارد فعلی، به انجام امور پلیسی یاری رساند. از جمله تکنیک‌های الگوی مراحل رفع مسئله و شش عنصر اصلی نظریه فعالیت‌های بزهکاران (کنترل‌کننده‌های نزدیک (خانواده و...)، آماج جرم، محافظ، مکان، مدیر و بزهکار) را معرفی کرد. دکتر اک سرپرست دائمی اداره انجام امور پلیسی جامعه محور است و به دلیل امتیازی که در این مرکز داشت، جایزه سالانه تیلی را برنده شد. وی از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۳ عضو کمیته بود و در طی این سال‌ها درباره نحوه عمل و تدبیر نیروهای پلیس در آکادمی علوم ملی تحقیق کرده است. او علاوه بر این سمت‌ها، توانایی و لیاقت سمت‌های دیگر را نیز دارد.

john.eck@uc.edu

مقدمه

امروزه، یکی از مهم‌ترین نگرانی‌های سازمان پلیس آمریکا، محدودیت شدید هزینه‌ها و بودجه است. بیشترین سهم بودجه سازمان صرف هزینه‌های کارکنان می‌شود. در نتیجه، در گذشته، بسیاری از سازمان‌های پلیس با قدرت حاکم بر کشور اداره می‌کرد. گرفتن بودجه برای پرداخت حقوق مأموران جدید و تأمین نیازهای فزاینده آنها دشوار است. شیوه‌های سنتی امور پلیسی به دلیل وابستگی شدید به نیروی انسانی، رفته‌رفته کمتر به کار گرفته می‌شود. دیگر نمی‌توان مثل گذشته به درخواست‌های رسیدگی کامل و سریع کرد. کارکنان نمی‌توانند به راحتی و با خیال آسوده در خیابان‌ها حضوری فعال داشته باشند و مثل عملیات همراه با شدت عمل، گشت و نیروهای عملیات ویژه به مأموریت‌ها اعزام شوند.

این حقیقت، رویکرد جدیدی قدرتمندی است که بر اساس آن باید در نحوه انجام امور پلیسی تجدیدنظر کنیم. این موضوع با تلاش‌های قبلی برای افزایش کارایی پلیس در انجام کارهای مهم‌تر ارتباط دارد و انگیزه پاسخ‌گویی به نیازی را ایجاد می‌کند که مدت‌ها به آن بی‌توجهی شده است؛ یعنی نیازی که مأمور پلیس را آماده می‌کند تا با توانایی بنیادین، حاصل کار خود را بررسی و پیش از اقدام به کارهای روزمره و مشابه، با طرح بررسی درباره انتظارات مردم از پلیس، درباره عملکرد پلیس و چگونگی مؤثر واقع شدن فعالیت پلیسی بیندیشد.

تجدیدنظر در روش‌های متداول، مستلزم آگاهی جدیدی از عملکرد پلیس در هر دو بخش انجام امور پلیسی و ارائه خدمات عمومی است. بسیار ضروری است که عملکرد پلیس را به رسمیت بشناسیم و بدانیم این عملکرد به آن سادگی که گاهی تصور می‌شود نیست، بلکه کاری بسیار پیچیده و دشوار است. این نقش شامل عملکردی منحصربه‌فرد که عموماً اجرای به موقع قانون خوانده می‌شود، نیست، بلکه مستلزم حل و فصل طیف وسیعی از معضلات

رفتاری متفاوت از یکدیگر است. وظایف پلیس فقط شامل نشان دادن واکنش به مجموعه‌ای از حوادث بی‌پایان نیست. هم‌اکنون، جامعه از پلیس انتظار دارد که در وهله اول، از وقوع حوادث پیشگیری کند.

آگاهی از روش‌های جدید انجام امور پلیسی مستلزم موارد زیر است:

۱. پلیس هر یک از معضلات رفتاری را که در صورت همسویی با یکدیگر، گرفتاری ایجاد می‌کنند، به گونه‌ای عمیق بررسی کند.

۲. پلیس طیف وسیعی از راهکارها را برای پیشگیری، کاهش و حذف هر یک از این معضلات به کار می‌گیرد.

۳. پلیس کاراس خود را برای انتخاب پاسخی هدفمند و جدید دقیقاً بررسی کند. این کار، اساس امور پلیسی مسئله‌محور است.

از سال ۱۹۷۹، مفهوم انجام امور پلیسی جامعه‌محور مطرح شد، با حمایت این مرکز پیشرفت‌های زیادی صورت گرفته است؛ اما این پیشرفت‌ها نشان‌دهنده روند کلی انجام امور پلیسی مسئله‌محور^۱ نیستند. کار برد آنها نامعلوم و نامشخص است و هیچ اساس پایدار و عمیقی ندارد. بخش عمده‌ای از آنها به امور سنتی پلیسی اشاره می‌کند که به شدت به گشت‌زنی تعداد زیادی از مأموران پلیس و دستگیری‌های متعدد وابسته است و با قبول مسئولیت‌های برتر و مستمر تحت‌الشعاع قرار می‌گیرد.

نگرانی بیشتر در زمینه کارایی پلیس در حل و فصل معضلات رفتاری خاص، نباید از صفر شروع شود. روی هم‌رفته، درباره تعداد زیاد معضلات رفتاری که وظیفه پلیس را تعیین می‌کند و بهترین نوع پیشگیری از آنها، اطلاعات بسیاری در دست داریم. این اطلاعات را می‌توان در کتاب‌های معتبر جرم و پیشگیری از آن، به خصوص کتاب‌های پیشگیری وضعی از جرم موقعیتی پیدا کرد. همچنین، این آگاهی را می‌توان از عملیات سازمان‌های پلیسی و تجربه‌های مأموران پلیس کسب کرد. اما برای استفاده از این مهارت‌ها و تجربه‌ها باید آنها را به دقت تجزیه و تحلیل کرد.

۱. Problem-Oriented Policing: این مفهوم به انجام امور پلیسی از طریق تغییر شرایط منجر به افزایش تکرار جرم اشاره دارد. در این روش، راهکارها صرفاً برای رفع معضلات موجود اجرا نمی‌شوند، بلکه از طریق گشت‌های نظارتی از وقوع وقایع (معضلات) مزبور پیشگیری می‌شود.

مرکز انجام امور پلیسی جامعه‌محور^۱ (POP Center) به نشانی اینترنتی «www.popcenter.org» محلی است برای جمع‌آوری اطلاعات بیشتر دربارهٔ معضلاتی که مأموران پلیس معمولاً با آن درگیر هستند. این مرکز، روش‌های متنوعی را برای ارائه این اطلاعات به کار می‌گیرد؛ اما بیشتر، از انتشار کتاب‌های راهنمای مسئله‌محور استفاده می‌شود. خلاصه آنکه، هر دلیل یا راهنمایی، تلفیقی از آگاهی فعلی و ارزیابی تجربه‌های گذشته دربارهٔ معضلات خاص است که پلیس را ترغیب می‌کند در شرایط بحرانی از عهدهٔ مشکل برآید.

با وجود این، مرکز انجام امور پلیسی مسئله‌محور، با ارائه سند و مدرک، در پیگیری صدها پرونده موفق بوده است. اما معضل اصلی در پیشرفت این مفهوم، نبود توانایی تحلیلی در سازمان‌های پلیس است. بسیاری از سازمان‌های پلیس یک یا چند تحلیلگر جرم را استخدام می‌کنند، حال آنکه برای از بهترین و پیشرفته‌ترین سازمان‌های پلیسی این روش را به کار نمی‌گیرند. کار تحلیلگران جرم معمولاً به تهیه فهرستی دقیق از جرایم صورت‌گرفته محدود می‌شود. از طرف دیگر، هدف اصلی تحلیلگران جرم گسترش و شناسایی الگوهای جرایم با هدف شناسایی بزهکار احتمالی تا زمان درگیری اوست. در این شیوه، وظیفهٔ تحلیلگر جرم شامل شناسایی عواملی است که در الگوی جرم سهیم هستند، اما تصمیم‌گیری دربارهٔ چگونگی مقابله با این عوامل معمولاً به کارکنان عملیاتی واگذار می‌شود که آنان نیز به استفاده از وسایل و انواع ابزار سنتی تمایل دارند.

در عین حال، حوزهٔ تحلیل جرم گسترش یافته و تحلیل جرم به‌سزای خود بسیار پیچیده است. هم‌اکنون، دربارهٔ آن ادبیاتی بسیار نیرومند، بالقوه دسترس‌پذیر و بی‌هم‌رفته، توانایی جمع‌آوری، ذخیره و بازیابی حجم وسیع اطلاعاتی که پلیس، روزانه در صورت الکترونیکی جمع می‌کند، بی‌نهایت گسترده‌تر از اطلاعاتی است که یک دهه قبل وجود داشت. توانایی طراحی نقشهٔ جغرافیایی جرم حیرت‌انگیز است و هم‌اکنون از اصلی‌ترین و ضروری‌ترین انواع ابزار در تجزیه و تحلیل جرم محسوب می‌شود. روش‌های استاندارد برای جمع‌آوری، تجزیه و تحلیل و انتشار اطلاعات در کل حوزه‌های مجزای اطلاعاتی ایجاد شده است.

در این کتاب، رونالد کلارک و جان اک برنامه‌های سودمند و بسیار هدفمند را برای استفاده تحلیلگران ارائه داده‌اند. آنان رئوس کلی نقشی را تعیین می‌کنند که بر اساس آن، تحلیلگر جرم وقت بسیاری را برای یافتن راهکارهای جدید حل معضلات صرف می‌کند و در آزمایش و عملیاتی کردن راهکارهای جدید مشارکتی مستقیم دارند. از تحلیلگر جرم انتظار می‌رود با بررسی و ارائه راهکارهای مؤثر و سازنده، پلیس را در انجام وظایفش یاری کند. کلارک و اک در این کتاب نشان می‌دهند که تحلیلگری که آموزشی شایسته دیده باشد، با استفاده از توانایی‌هایش، از استعدادی بالقوه برای افزایش کارایی صدها مأمور پلیس برخوردار است. با این نقش سرمایه‌گذاری روی تحلیلگران جرم می‌تواند روشی سریع برای افزایش و بازگشت سرمایه کلانی باشد که جوامع، صرف مأموران سوگندخورده پلیس می‌کنند.

کلارک و اک با ترکیب مهارت محققان و آشنایی با انجام امور پلیسی، همه اطلاعات و روش‌های مربوط و مهم سر را جمع‌آوری کرده‌اند و در شصت راهکار یا گام کوچک - که منطقاً بر یکدیگر استوار هستند - ارائه داده‌اند و بین مطالب دقیق و کاربردی موجود در هر روش ارتباط برقرار کرده‌اند. این کتاب نیز است از اطلاعات پیچیده و حیاتی حوزه کار پلیس در چند دهه اخیر است که آن را با یکی از مهم‌ترین آثار در این حوزه تبدیل کرده است.

اولین هدف این کتاب کمک به توسعه عملکرد عده‌ای نسبتاً اندک است که معمولاً در مقام تحلیلگر جرم در سازمان‌های پلیسی استخدام می‌روند؛ از این طریق، کارایی عملیات سازمان‌های پلیس افزایش می‌یابد. یکی از اصلی‌ترین اهداف این کتاب، آموزش تحلیلگران جرم یا حل‌کنندگان مسئله‌ها، توصیه به افزایش تعداد و توسعه کار آنان به مثابه شغلی حیاتی و ضروری است. اما تجزیه و تحلیل معضلات فقط به افراد متخصص محدود نمی‌شود. امیدواریم همه کسانی که در سازمان‌های پلیس فعالیت دارند، از مأموران حیره نگهبانی گرفته تا مأموران بخش اداری و حتی عموم مردمی که چه در بخش دولتی و چه در بخش خصوصی در مورد وقوع جرایم نگران هستند، در پیروی از خط فکری کتاب حاضر با یکدیگر متحد شوند.

هرمن گلدشتاین

استاد بازنشسته حقوق دانشگاه ویسکنسین مدیسن